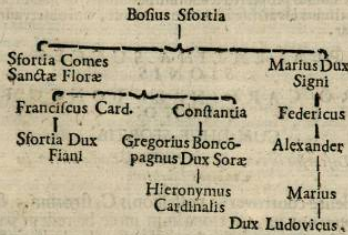

Et quando sententia lata cum agnato prædecessore super successione feudi, vel feudali qualitate præjudicat agnato successori venienti ex persona propria.

S U M M A R I U M,

- 1 Falli series.
2 Actor debet refecare, ac effugere questiones disputationem exigentes.
3 Possessorium adipiscende, vel recuperande, an sit incompatibile cum possessorio retinende.
4 Quare magis expediat, & praticetur possessorium retinende, quam adipiscende, vel recuperande.
5 An & quando agnatus in re, que preteritur feudalis, sit heredis feudatari legitimus contraditor.
6 De defectu potestatis Domini alterandi primam Investituram in prejudicium agnatorum remissive.
7 Sufficit reddi dubiam qualitatem feudalem, ut agnatus non sit contraditor.
8 Deratione, ob quam infederalibus heres extraneus non habet jus petendi immisionem privilegiam, & obviandi, quod possidebat Feudatarius defunctus.
9 Quando sit certum, quod agnatus non est contraditor.
10 Sententia alique acta cum agnato, vel fideicommissario prædecessore, an obstat successori venienti independenter ex persona propria.
11 Quid in transactione.
12 De conclusione, de qua n. 10. an & quando procedat in Curia Romana.
13 Regalia, & Daria sunt de regalibus, & non possunt possideri sine privilegio.
14 Princeps in Regalibus cogit possessores ad decendam de titulo.
15 Regalia pones privatos desunt esse regalia, & jure privatorum bonorum regulantur.
16 Possessio facta, seu civilissima ex Statuto continuatio sufficit ad manutentionem.
17 An Statutum continuativum habeat locum in bonis feudibus, vel fideicommissariis.
18 Interversio possessionis naturalis de facto, an tollat possessionem factam, & civilissimam Statuti.
19 Possessio capta de mandato iudicis cum clausula sine prejudicio non præjudicat possessori civili.
20 Statutum de continuanda possessione non suffragatur sententiis.
21 An ad hunc effectum suffragetur civilitas facta, & privilegiaria, & de differentia civilitatis facta ad effectum istius Statuti, vel alterius inbabilitantis forenses ad acquisitionem bonorum.
22 Statutum de continuanda possessione non suffragatur exorbitans.

D I S C. XLIII.

Franciscus Cardinalis Sfortia, ultimus de linea legitima primogenita Comitum Sanctæ Floræ, de anno 1592. contemplatione matrimonii contracti per Alexandrum Sfortiam Ducem Signinum ejus agnatum, & Eleonoram Ursinam, dicto Alexandro, cuique descendentibus masculis, cum ordine primogenitura, donavit omnia bona feudalia, & allodialia, per ipsum possessa in Lombardia, sibi reservatis, Datto Longhe in territorio Placentino, & scitis 50. mil. in tot bonis per eum eligendis, quæ omnia ita reservata, partim inter vivos, & partim per ultimam voluntatem transiit in Sfortiam Ducem Fiani, eligendo pro dictis

scitis 50. mil. Castrum Arquati; sequuta verò ejus morte de anno 1624. cum Camera Ducalis, tam Castrum, quam Datus prædicti vacantem possessionem adeptus esset, comparuissent autem, tam Dux Alexander, quam Dux Sfortia prædicti, præterentes, unus in exclusionem alterius possessionem adipisci, de anno 1629. ex sententia arbitrali, Dux Sfortia obtinuit, cum subsequente effectu, immitti in prædictorum Castrum, & Datus possessionem continuatam usque ad ann. 1644. de quo tempore sequuta ejus morte ab intestato, Dux Marius prædicti Ducis Alexandri filius, tanquam agnatus in Investitura vocatus ad dictum Castrum, quod præterebat feudum antiquum pacti, & providentia, & tanquam vocatus ad fideicommissum ordinatum per prædictum Sfortiam Comitem Sanctæ Floræ, cui dictum Datum subiectum esse præterebat, utriusque possessionem de facto adeptus est cumque dicti Ducis Sfortie intestata successio delata; esset Cardinali Boncompagno proximo iudicio conjuncto, atque hic in Consilio Placentino possessionem, vel retinendam in vim illius Statuti de continuanda possessione, vel retinenda in vim in hæredem, vel adipiscendæ ex Interdicto quorum bonorum inentia, in huius iudicio prosecutione, cum Duce Ludovico, præfati Ducis Marii interm. defuncti filio, & successore, stantibus exceptionibus ex istius parte deductis, Cardinalis prædictus tunc Prelatus, Sacri Palatii Apostolici Major Prefectus, quamvis in partibus doctos haberet defensores, congressum tamen aliorum Advocatorum Curie convocare voluit pro consilio, & directione, potissimum in ordine ad qualitem iudicij possessorij, an scilicet magis infistendum esset in illo retinendæ in vim dicti Statuti continuativi, vel in altero adipiscendæ ex Interdicto quorum bonorum, & an in uno, vel altero respectivè præfatus Dux Ludovicus possessor Castrum iure feudi, seu Investituræ, & datus jure fideicommissi ordinati per dictum Sfortiam Comitem S. Floræ d. Cardinalis Patrem, dicendum esset legitimum contraditor.

In hoc igitur congressu, mea fuit sententia, cui ceteri adhererunt, quoad ordinem, seu competentiam unius magis quam alterius Interdicti possessorij, ad evitandas pluries disputationes cadentes super dicto Statuto continuativo, quas sicuti reo expedit multiplicare, ita expedit actori, quo magis fieri potest refecare, & effugere, non magis in uno, quam in altero infistendum esse, sed in utriusque cumulatione, in proposito compatibilis, absque eo quod unum dicitur alteri præjudiciale.

Quamvis enim regulariter huiusmodi iudicia sint incompatibilia, atque unum alteri præjudiciale, unde petens immitti, fateri dicitur se non possidere, & consequenter, si quam habeat possessionem, eam utpotè animo derelictam amittat, Ann. alleg. 131. n. 4. Greg. dec. 46. nu. 3. & 4. Buratt. & Adde. dec. 160. n. 4. dec. 196. apud Post. de subhab. in addit. cum aliis per Post. de manu obser. 19. n. 23. cum sequent. Nihilominus id fallit, quando utriusque remedi cumulatione deducitur compatibiliter diversis respectibus, quia nempe possessorium adipiscendæ, vel recuperandæ intenditur pro sola naturali conjungenda cum civili animo retenta, pro qua congruè petatur alterum remedium retinendæ, ut in dubio præsumitur, præsertim stantibus clausulis salutaribus hodiè apponi solitis, ex deductis per Buratt. & Adde. dicta dec. 160. n. 19. & 269. Duran. dec. 23. n. 12. cum sequent. dec. 78. 139. 226. & 275. part. 6. recent. & in aliis frequent.

Potissimè autem, quoniam idè Romana Curia, à moderno tempore huius seculi currentis, prudenter studuit, & studet inherere possessorio retinendæ, illudque ad casum omni modo possibili trahere, ac effugere dicta alia interdicta adipiscendæ, & recuperandæ, illud præsertim, quod in Curia prius erat frequentissimum, ex eo quod juxta hodiè receptam opinionem, etiam de jure Canonico in foro Ecclesiastico, possessorium retinendæ, quoties non decernitur per sententiam diffinitivam, sed per decretum, non admittit appellationem suspensivam, quam sine dubio ex juris Canonici dispositione admittunt dicta duo alia remedia, ut advertitur dec. 139. num. 43. part. 6. recent. Ridolfi. in prax. part. 2. cap. 12. num. 270. & sequ. quæ difficultas in hac facti specie cessabat, dum pro certo supposebatur, in dicta Civitate Placentina, cuique Consilio, in hac materia servari dispositionem juris civilis in l. unie. Cod. si de moment. possessione, per quam indefinitè in omnibus interdictis denegatur appellatio suspensiva, unde propterea nihil refert, an unum, vel alterum concedatur, quod etiam in Urbe, & Statu Ecclesiastico servatur ob Egidianam per Paulum III. ita extensam, quæ tamen lex tanquam laica-

laicalis non attenditur in foro Ecclesiastico, vel in causis, in quibus adest mixtura, vel personarum, vel bonorum Ecclesiasticorum.

Quare totus punctus erat, an dictus Dux Sfortia agnatus possidens Castrum, quod præterebat feudale, esset legitimus contraditor dicto heredi, qui postea feudalitate supponendus ex extraneis, & incapax, tum quia Clericus in sacris, ex deductis in Massanen. Castrorum, in Venetian. & in aliis, tum etiam quia cognatus, & in investitura non comprehensus, in concursu præsertim agnatorum.

In hoc autem puncto, potius facti, & applicationis, quam juris questio esse videtur, quidquid enim antiquior res variaverit, hodie ex magis communi opinione, recepta videtur theoricæ, quod aut certa, est qualitas feudalis, cum certa incapacitate hæredis extranei, unum ex dictis Interdictis adipiscendæ, vel retinendæ intentantis adversus agnatum, & hic dicendus sit legitimus contraditor; autè converso res est dubia, vel ob qualitem rei, quia nempe incertum sit, an esset feudalis, vel allodialis, sive posita feudalitate, doctum sit circa hæredis capaciatem, vel incapacitatem, seu feudi qualitatem, an esset pacti, & providentiarum, seu de eonverso purum hæreditarium, seu mixtum &c. Et tunc non est legitimus contraditor, sed hæres ponendus est in locum defuncti, ex plenè collectis per Rotensal. cap. 7. coroll. 48. cum sequ. Argel. de legitimo contraditor. qu. 10. 18. & 29. & est recepta, & quotidiana distinctio in materia fideicommissaria, & emphiteuticæ, ut habetur etiam in Hydruntina in dicta Massanen. Castrorum, & in aliis hodie.

Applicando igitur ad rem, dubietas erat circa qualitem feudalem, non quidem, ut aliqui ex congressu motivabant, ob juris præsumptionem in dubio affiscentem allodialitatem, in feudalitatis exclusionem, ex deductis in Clomac. Vallium, & in aliis hodie, frequenter, cum doceretur de antiquis Investituris conceptis in forma pacti, & providentiarum; sed ex nova Investitura Pauli III. alterativa antiquarum, ac reductiva huius Castrum ad allodium, seu ad feudum merè hæreditarium, quod sonat in idem.

Et quamvis ex parte Ducis possessorij objiceretur de dicta nova Investitura invaliditate, ex defectu intentionis, seu falsi præsuppositi, quod feudi non esset pacti, & providentia, sive ex defectu potestatis, quod scilicet Papa præjudicet non poteri vocatis in prima Investitura, ex deductis per Rotensal. de feud. cap. 10. conclus. 11. Peregr. conf. 130. n. 10. lib. 5. atamen huic objecto multa dabantur responsiones, quæ vel illud enervabant, vel saltem dubiam reddebant præsentem qualitem feudi ex pacto, & providentia puri, quod sufficit, ut pro hærede immittendo respondendum sit, ut supra.

Præterea, etiam cum sensu veritatis, ego observabam, in hac facti specie versari in casu indubitato ad favorem hæredis, omnemque cessare questionem, in proposito solum cadentem, quando persona hæredis est diversa ab illa defuncti, quia nempe iste sit feudi, quamvis pacti non capax, & legitimus possessor ille verò incapax, unde propterea cesset conjunctio extremorum, à quo, & ad quem, ob quam rationem in feudis pacti onatis, aliique huiusmodi bonis differrentibus non transmissibilibus ad hæredem defuncti, huic denegatur restitutio in locum, & statum defuncti, cuius personam non representat, & hæc est unica ratio hæredis extranei exclusiva, ex deductis per Argel. de legit. contrad. qu. 19. art. 2.

Hæc autem difficultas in præsentibus cessabat, quoniam etiam defunctus, utpotè carens quibusdam qualitatibus, quæ necessitate erant ad successorem feudorum pacti, & providentia, erat etiam incapax, eique, posita qualitate feudali, obstat eadem exceptio, & nihilominus ex sententia arbitraria usque ab anno 1629. non obstanti oppositione agnati, ut supra, immisus fuit in possessionem continuatam pacificè usque ad obitum, unde propterea saltem in possessorio, ita res constituta erat in statu allodialitatis, nullaque differentia versabatur inter defunctum, & hæredem, & successivè intrabat conjunctio extremorum à quo, & ad quem, ac etiam representatio, dum enim defunctus adhuc incapax successoris feudi, non habuit in legitimum contraditorum agnatum, de tempore quo urgebat dicta ratio disparitatis inter alterum defunctum, & ipsum tanquam hæredem, multò minus agnatus poterat esse contraditor in dicto casu, in quo dicta disparitas cessabat, & bona constituta erant in statu allodialitatis, ex argumento auth. multo magis &c. quæ ratio procedebat etiam respectu

du dati, non obstante prætenso fideicommissio, ex eisdem fundamentis, clariùs in ista re de sui natura allodiali intrantibus.

Ad evitandum hoc solidum, ac verè inevitabile fundamentum, dicebatur ex parte Ducis rei conventi, gesta de dicto anno 1629. ad favorem præfati Ducis Fiani ultimo defuncti cum Duce Alexandro ejus patre, præjudicari non posse sibi independenter, & ex persona propria venienti, sed facilis erat restitutio, quoniam quicquid aliqui dubitaverint collecti per Fab. de Ann. conf. 18. & Menoch. conf. 118. quoties de mala fide, & collusionone non conset, in dubio non præsumenda, magis communiter recepta est sententia Barr. in l. in diem, numer. 1. ff. de aqua pluvia arcenda, ut gesta cum agnato, vel fideicommissario prædecessore, tanquam cum legitimo contraditore, faciant statum, ac efficiant successores, quamvis independentes, & jure proprio venientes, ex deductis per Molin. de prim. mag. lib. 4. cap. 8. num. 3. cum sequent. Peregrin. de fideic. art. 53. numer. 49. Pular. de substitut. quest. 622. numer. 1. & sequent. Rovit. dec. 1. numer. 38. Giurb. dec. 1. numer. 15. Fab. de Ann. conf. 17. numer. 41. & sequent. Cappy. Latr. conf. 52. num. 2. cum sequent. Rotensal. de feud. cap. 9. conclus. 72.

Quod etiam frequens, & quotidianum haberetur, ex sæpius deductis sub tit. de fideicommissis, & sub altero de emphyteusi, & alibi, in materia transactionis, quæ acquiescens sententiæ, seu rei iudicatæ, afficit huiusmodi successores, quamvis independentes, & jure proprio venientes, quoties inita est bona fide in dubio potius præsumenda, de quo etiam in terminis feudibus habetur in Camerinen. Castrorum, hoc tit.

Et quamvis Curia Romana, sequendo dec. Putei 91. lib. 3. teneat, sententiam latam contra gravatum, non officere fideicommissarios successores, nisi accedat etiam citatio per proclama adversus omnes interesse habentes, vel habere præterentes, ut apud Gregor. & Ad. dec. 205. & hanc esse veriorum probat Scacc. de sent. & re jud. gl. 14. qu. 12. n. 81. & in terminis feudibus n. 91. & sequent. atamen ubi istæ materie sunt magis frequentes, contraria ut supra videtur magis recepta, atque in Curia videtur potius stylus particularis, non attendendus extra eandem Curiam, sive ad summum extendendus ad alias Curias inferiores, ab ea omnino, & immediatè dependentes, juxta certam consuetudinem, & stylorum naturam, ut attendi debeant in individuo, neque extendi de casu ad casum, vel de loco ad locum, ut est hodie recepta, & vulgaris conclusio.

De plerisque aliis in huiusmodi congressu, ac discursu instructivo desuper edito actum fuit, in parte magis quam in jure consistentibus, super motivis ex facto rei conventi excitatis, præsertim verò circa consumptionem dictæ summe reservatæ in donatione, ac subjectione huiusmodi bonorum in fideicommissio ordinato per Patrem Cardinalis donatoris; & quoad concernentia ordinem iudicij, seu competentiam interdicti possessorij, super quo principaliter dictus congressus habitus est, in motivis transmissis, quoad datum, nimirum ex parte rei conventi insisterent, quod cum illud sit de Regalibus Principis, non intrabant remedia possessoria privilegiata sine cognitione petitoris, pro cujus cumulatione, ut consuetæ est reorum conventorum cautela, insisteretur, ex eo, quod jus imponendi dacia, & gabellas sit de Regalibus Principi reservatis, & quæ non nisi ex ejus privilegio, vel concessione, vel immemorabili (cujus vigore privilegium allegari potest) privatis competat, ad text. in c. 1. quæ sint regalia, tot. tit. Codicis Vexigalia nova &c. Franch. dec. 56. Farinac. qui alios cumulat quest. 173. n. 68. cum sequent. & num. 91. cum sequent. Sed facilis videbatur huius objecti solutio, cum præmissa procedant in questionibus, quæ desuper moventur per ipsum Principem, seu fitem, qui in huiusmodi Regalibus cogere potest possessores ad decendum de titulo, sine quo illa per privatos obtineri non possunt, unde sola possessio non sufficit, ex deductis in Romana officii de Vais, & in aliis sub tit. de regal. ad materiam officiorum, secus autem ubi questio est inter privatos, inter quos regalia, ad huiusmodi præsertim effectus, desunt esse talia, & jure bonorum privatorum regulantur, Lucas de Penna in l. quicunque, n. 2. in fine, & n. 3. Cod. de fund. limit. lib. 11. Contrad. in l. unica, Cod. si de moment. Poss. limit. 2. §. 8. n. 28. Giovagnon. conf. 11. n. 17. lib. 1. Puteus dec. 221. n. 4. lib. 3. in correctis, & dec. 13. de causa possessionis, & proprietatis Achil. dec. 5. n. 2. deservit. spol. & dec. 20. n. 5. de appell. dec. 27. p. 1. divers. ubi præsuppositivè de regalia inter privatos, & habetur

betur pluries sub tit. de Realibus, præsertim in Romana ap- palus lignorum, ubi de ista conclusione latius.

Quatenus verò pertinet ad Statutum continuativum pos- sessionis in hæredem, habita fuit pro vera conclusio, quod hujusmodi civilissima, seu ficta possessio, æquipollens veræ sufficiens esset ad manutentionem, seu interdium retinen- das, ex plene concessis per Postium, & quod dicitur in re- sponso, de in dividuo hujus statuti, Jal. conf. 85. n. 2. & 4. lib. 3. Parli. conf. 41. vol. 1. Redenac. conf. 66. Verum plures ponderatæ fuerunt limitationes, quæ in contrarium deduci possent, si- cè: suas habent rationes, attamen cum non sint extra questionem, id erat multiplicare disputationes, ac inducere id, quod ex parte rei conventi desiderari solet in casuum protractionibus, ideoque in dicto congressu prudens consi- lium reparatum fuit, ut supra hujusmodi questiones efigere.

Primo siquidem dubitari poterat, an hujusmodi statuta procedant in bonis feudibus, seu fideicommissariis, aut alias differentibus, quorum regulariter est incapax hæres extraneus, & eandem rationem, de qua supra, deficientis scilicet conjunctionis extremorum, à quo, & ad quem, ex de- ductis post alios ab eis allegatos per Amat. var. resol. c. 29. n. 29. & 89. Othob. decif. 1. n. 11. & seq. & decif. 195. n. 7. & 8. Et quamvis responderi possit hujusmodi limitationem proce- dere, quando certa est feudalis, vel fideicommissaria, vel altera differens qualitas inductivam capacitatis hæredis, seu aliter differentibus, cum tunc hujusmodi discussione pendente, non debeat hæres hujusmodi Statuti beneficio privari, & deducit per Othob. d. decif. 1. & 195. & con- ferunt que supra habentur de agnato legitimo, vel non legiti- mo contradicere, attamen consideratum fuit, quod iste punctus, an hujusmodi qualitas esset clara, vel dubia, ma- gnam parere posset disputationes, & moras.

Altera limitatio, seu difficultas resoluta ab interver- sione hujusmodi fictæ, seu civilissimæ possessionis, cum apprehensione, & retentione possessionis naturalis de facto, quo casu Statutum non suffragari, habetur apud Amat. d. resol. 39. n. 30. decif. 57. par. 10. recent. n. 13. & 14. Inter ammen. Fideicommissi 28. Junii 1651. Bichio, & in aliis, videatur tamen hæc limitatio etiam superabilis, cum dicta apprehen- sio, & retentio possessionis de facto per Ducem Marium, & successivè Ducem Ludovicum agnatos, sequuta esset pro- pria autoritate, ideoque vitiosa, & intrusiva, quæ ex ve- rioris sententia non tollit effectum Statuti, ut in individuo hujus Statuti Placentini, Jalon. d. conf. 85. n. 6. & 7. lib. 3. Parli. d. conf. 41. n. 9. lib. 1. Redenac. d. conf. 66. n. 3. & 4. & generaliter bene Rota apud Martinum Andream dec. 36. n. 8. Ad den. ad Greg. decif. 307. num. final. Postius alios eu- mulans d. observat. 55. num. 83. & in d. decif. 57. par. 10. re- cent. n. 24. & 25.

Clarius verò, quæ sequuta morte dicti Ducis Fiani ult- mo defuncti, præfatus Dux Marius, hujusmodi possessionem, in qua successivè post ejus mortem continuavit: Dux Ludovicus filius, apprehendit de mandato Judicis, concessio cum clausula, dummodo possessio sit vacans, & sine præjudicio habentium meliora, & posteriora jura, quo casu, verius, ac ho- die in praxi receptum est, ob hujusmodi conditionem, vel suspensivam, vel respectivè resolutivam, non præjudicari vero hæredi, vel alteri juri habenti, tam in possessione ficta, & civiliter resolute ab hujusmodi statuto, quam in altera re- sultante à clausula Constituti, vel simili, ex deductis per Aden. ad Greg. decif. 322. sub n. 6. Post. observ. 50. n. 3. cum seq. bene Rota in Romana Fideicommissi de Cefis 14. Martii 1657. §. nec anteriorem, coram Duozetto, Roma- na hæreditatis 4. Julii 1663. Cerro, & habetur frequenter sub tit. de Fideicommissis, & sub altero de Judicis, &c. ad- huc tamen consideratum fuit, quod id pabulum prebebat disputationibus, ideoque non expediebat.

Tertia erat limitatio, seu difficultas, quod hujusmodi sta- tuti, utpote in gratiam subditorum edita, suffragari non de- beant fortensibus, & non subditis, qualis erat dictus Car- dinalis actor ex antiqua origine Bononiensis, ex altera verò actuali Neapolitanæ de ordine patritio, & Magnatum, P. ni decif. 771. n. 24. junct. Longam. Othob. decif. 227. n. 7. ubi concordantes.

Pro hujusmodi objecto tollendo, ponderabatur civilitas ficta, seu privilegiata, ob amplissimum privilegium ci- vilitatis, quæ de anno 1666. per Ducem Octavium con- cessa fuit præfato Stortie Comit. S. Floræ per P. ni, quæ utriusque sexus ad eandem, de quorum numero actor præ- fatus Cardinalis actor, quam civilitatem, quamvis fictam sufficere in istis specialibus terminis Statuti continuativi, latè subdinet Redenac. d. conf. 1. n. 107. & seq. Verum in-

per hoc ego habebam difficultatem, quod illa sine civilitate vera, & onerum suppositione non sufficeret; siquidem dis- cutiendo de hujusmodi civilitate ficta, tam occasione istius statuti ad acquisitionem bonorum, quam alterius forentium inhabilitati- vum ad acquisitionem bonorum, quod dicitur per reum con- ventum dicto actori objicerebatur, & cuius statuti respectu magis communitè receptum est hujusmodi civilitatem fi- ctam, seu privilegiatam sufficere, ut per Alex. conf. 157. n. 12. & 13. lib. 2. See. jun. conf. 7. n. 5. lib. 2. Riminali jun. conf. 56. n. 44. & seq. Malval. conf. 23. n. 27. cum seq. Cyriac. conf. 209. n. 56. & seq. Rota in Ferrariens. de Pendas coram Rojas inter epus impressas decif. 232. n. 7. & decif. 355. n. 5. & 6.

Dicebam magnam differentiam esse inter unum casum, & alterum, ideoque autoritates, & rationes percuten- tes istud statutum inhabilitativum, non bene applicari ad alterum continuativum, ut more consensit ad causæ op- portunitate applicare conatur Redenac. d. conf. 1. sta- tutum enim inhabilitativum, quodquid fit, ac est odio- sum, vel favorabile, de quo habetur sub tit. de Præsum- ptis, ubi de materia civilitatis, & sub altero de successibus, admittit eam naturalem succedendi, vel acquirendi liberta- tem, quæ indefinitè competit, ideoque de facili admitten- da est reversio ad jus commune, ac remotio hujusmodi acci- dentalis obstaculi pro obtinenda naturali libertate: non sic est in casu dicti alterius statuti, quoniam illud esse ad jus exorbitans habetur apud Amat. d. resol. 39. Leodien. do- minii 10. Januarii 1650. Cerro decif. 95. post Continuum, & in aliis, ac etiam continet fictionem, ideoque multipli- canda non sunt fictiones, exorbitantia, & specialitates, tum quia hujusmodi privilegia suis subditis per Principem concessa censentur in compensationem onerum, ideoque non extendenda ad ea, quibus hæc ratio non congruit, & sic magna est differentia inter unam, & alteram statuti spe- ciem, licet hoc deducere incidenter, & diffusivè pro ra- tione dubitandi, abque eo quod desuper maturum judicium pro veritate efformaretur; incertum autem est, quomodo causæ defensores in loco, ad quos pertinet directio, eam de- derint: hoc unum tamen, reflectendo ad solam veritatem, mihi videbatur certum, quod si in possessorio retinenda ex dicto statuto, sive in altero adipiscenda ex interdicto quorum bonorum, pro hac parte respondendum esset.

ANNOT. AD DISC. XLIII. & CIV.

I Sri duo discussi sunt in eadem causa, in qua, assumendo etiam inspectionem boni juris, seu negotii principalis, prodit à consilio Placentino quædam sententia, ex circum- stantiis facti potius quam ex articulis facti, favore Ducis rei conventi, illum obligando ad favorem Actoris, ad supple- tionem cuiusdam quantitatis, quatenus satisfacta non esset, eaque aliquibus aliis hujus partis defensoribus meliorem facti notitiam habentibus viâ est probabilis. Unde propte- rea credo, quod illa pars acquieverit.

De materia verò legitimi contradicitoris, ultra ea, que de- ducuntur in hoc discursu, & in alio 104. agitur tit. de fideic. disc. 197. cum seq. tit. de Benef. disc. 73. & tit. de judic. disc. 43.

Et de statuto continuativo possessionis defuncti in hære- dem, tit. de testam. disc. 27. & tit. de hæred. disc. 26. ac etiam aliqui diffinuntur tit. de judic. disc. 44.

ARIMINENS. EVICTIONIS CASTRORUM PRO DUCISSA MARIA, ET ISABELLA DE RUINIS, CUM HÆREDIBUS CAROLI FELICIS DE MALATESTIS.

Causa decifus per Cameram pro Ruinis, & pendet.

Venditis Castris, & sequuta illorum devolutione ob lineam finitam, an & quando debeat evic- tio, utpote sequuta de natura rei, & an Castra censentur vendita tamquam feudalia, vel tam- quam allodialia.

De facultate testandi concessa alieni Feudatario de feudis, & Castris, & quomodo intelligenda sit, & an sit realis, itaut sit cessibilis, ac trans- missibilis in extraneum Castrorum, & feudo- rum emptorem, vel potius personalis.

Et erecta in Castris allodialibus, seu feudalibus ad quof-

quoscumque transitoriis, dignitate, seu titulo cum ordine primogenitura ad certum genus, seu lineam restricta, an defecta linea devolvantur Castra, vel potius transeant ad hæredes, & successores, ad quos alias absque dicta erectio- ne transeant.

S U M M A R I U M.

1. Falsi series.
2. Distinguantur questiones habite in controversia.
3. Evictio, quæ sequitur ex facto, & culpa emptoris non est prestanda.
4. Erectio titulo, seu dignitate super feudis, vel Castris, limitat ad certum genus, vel lineam, si cessat dignitas, non per hoc devolvuntur Castra.
5. Titulus, vel dignitas est accidens, quod non alterat substantiam feudi.
6. Jus patronatus hereditarium, sicut gentilium, & restrictum ad certam lineam, ista defecta non cessat, sed tranfit ad hæredes extraneos.
7. Per erectionem primogenitura super feudo, istius natura non alteratur.
8. Nova qualitas addita feudo, an illud in totum alteret, ejusque priorem naturam corrumpat, vel ne, ac de antiquo faciat novum.
9. Privilegia, & alia transeunt cum re in emptorem, non autem personalia.
10. Bulla Pii V. de non infesand. capit etiam prorogationem lineæ.
11. Privilegia personalia non sunt cessibilia.
12. Evictio de natura rei non prestatur.
13. Emptorem alienam scienter non agit de evictione.
14. Debetur evictio ex natura rei, si est promissa.
15. An hæc promissio debeat esse expressa, vel sufficiat per æquipollens, & cum amplitudine verborum.
16. Quomodo decidenda sit questio, an evictio de natura rei, quamvis expressè sit promissa, debeat, vel ne.
17. Non cortex, & figura verborum, sed substantia voluntatis attendi debet.
18. De administris, ex quibus rei censetur emptor tamquam libera.
19. Exceptio format regulam in contrarium.
20. Ex pretii quantitate desumitur pariter voluntas.
21. In quibus casibus intret questio in materia evictionis de natura rei.
22. Castra & bona iurisdictionalia, an presumentur feudalia in Statu Ecclesiastico.

D I S C. XLIV.

Carolus de Malatestis, alias de Sogliano nuncupatus, sua tempestate miles clari nominis, possidens in Provincia Emilia, seu Romandiole quamplura Castra, quorum aliqua, juxta illorum temporum conditionem, ipse, siveque majores à nemine recognoscebant, aliqua verò in feudum, seu Censum à Monasterio S. Marii de Galeata, se dedit protectioni Sedis Apostolicæ sub Pio II. qui mediante ejus Legato in d. Provincia existente, illum suscepit, cum promissione manutentionem in possessione, dominio, & superioritate, prout referrebarur, eidem quoque, ac filitis & descendentibus concedendo in Vicariatum Castrum S. Joannis in Gallia; deinde Sixtus IV. & Innocent. VIII. dictam protectionem confirmando, eidem Carolo plura conferrent privilegia, illud præsertim approbationis, & confirmationis cuiusdam antiquæ consuetudinis liberè testandi, que in hac familia adesse supponebatur, concedendo etiam in Vicariatum, & cum titulo Comitatus Castrum Montis Cogorutii.

Ex ejusdem Caroli successione, nonnulla ex dictis Castris obtinuerunt in Jacobum de Malatestis, qui tamquam pater Leonide heredis Cæpatæ de Alviano primæ Ursotis, possidebat etiam duo alia Castra, de quibus in alia Arminen. Castrorum disputata in Rota & de qua disc. seq. cui Jacobo accedere volenti ad bellum navale contra Turcas, Pius V. multa concessit gratias & privilegia, præsertim auferendo ad Leonide, & ipsi concedendo præfata Castra materna juxta paternam, de qua in d. alia Arminen. eaque uniendo cum aliis Marchionatus erexit, una cum omnibus Castris descendendam de primogenito in primogenium masculinum, ita tamen quod cessata linea masculina, hujusmodi dignitas extincta remaneret, confirmando, & quatenus opus, de novo conce-

dendo liberam facultatem testandi, & disponendi de Castris in personas, etiam incapaces; unde tractu temporis, Jacobus, superstitie Carolo Felice ex filio prædefuncto nepote, isto ejusque linea masculina prius vocata, in ejus defectum disposuit juxta seriem, de qua in d. alia Arminen. disc. seq.

De anno 1603. præfatus Carolus Felix, prævia speciali licentia Clementis VIII. mediante Congregatione Baronum, vendidit Antonio Ruino, acquirenti pro se, suisque hæredibus, & successoribus quibuscumque, duo ex dictis Castris, Ciole scilicet, & Montis Cogorutii, pro pretio scut. 28. mil. crogandorum in extinctionem ejus aris alieni, fideicommissi, & primogenituris non obstantibus, juxta dispositionem Bullæ Baronum, sub expressa assertione, quod Castra prædicta ad eundem Carolum Felicem spectarent pleno jure domini, vel quasi, quodque essent libera ab omni gravamine, & servitute, cum amplissima promissione evictionis quomocumque sequeretur, quoties omnia & singula sic asserta vera non essent.

Sequuta morte dicti Antonii emptoris ab intestato, superstitibus filiis, per istos narratum fuit Pontifici Paulo V. coram patris voluntatem fuisse erigendi in hujusmodi Castris Primogenituram masculinam, quam morte preventus ordinare non potuit, unde obtinuerunt illam ab eodem Pontifice erigi, cum titulo etiam, seu dignitate Marchionatus, extinguendam per defectum lineæ masculinæ. Quare defuncto de anno 1634. Carolo Maria d. Antonii ex filio nepote, in quo linea masculina finem habuit, superstitibus duobus fortoribus ab intestato hæredibus, Camerata præcedentes factum esse casum devolutionis dictorum Castrorum, illorum possessionem de facto accepturam, in ea magis se confirmando, ex quo post biennium circiter, in præfato Carolo Felice de Malatestis, seu Leonido ejus filio, illa etiam linea masculina defecit, quare præfate Sorores de Ruinis iudicium instituerunt in Camera contra hæredes d. Malatestæ venditoris pro evictione, ac restitutione pretii, favorabiles resolutiones reportando de anno 1636. & 1648. sed causa ob aliqua accidentaliter impedienda plurium annorum spatio quiescente, illaque nuper reasumpta coram Cæterano, datoque dubio, an mandatum aliis ut supra relaxatum exequendum esset, sub die 16. Maji 1667. affirmativa prodit resolutio, confirmata in alia disputatione habita occasione novæ audientiæ sub die 22. Junii 1678. atque mihi pro actricibus in his ultimis disputationibus scribentis, reflectendo etiam ad veritatem, dictæ resolutiones juxta ac probabiles viæ sunt.

In hujusmodi autem disputationibus, cum clara esset evictionis obligatio, unde propterea actricum intentio fundata erat, totus punctus fuit: in exceptionibus ex parte hæredum venditoris oppositis, quæ tres erant, prima nempe, quod hujusmodi evictio sequuta esset ex facto & culpa ipsius emptoris, qui obtinuerat super d. Castris erigi primogenituram cum titulo Marchionatus, limitatè ad lineam masculinam, per cuius defectum factus erat casus devolutionis, ideoque tamquam evictio sequuta ex culpa emptoris prestanda non erat, juxta text. ex presum. in l. fundum meum 20. l. hoc jure utitur 27. l. si mancipium 34. ff. de evict. cum concord. de quibus in terminis feudalibus ubi devolutio sequitur culpa emptoris, Theaur. jun. lib. 2. quæ forent 23. numer. 10. ubi cæteri.

Secundò, quod cum in vim d. literarum, ac Indulti Pii V. competeret libera facultas testandi de hujusmodi Castris, etiam in extraneos, atque ita devolutionem impediendi, idcirco eidem emptori, seu ejus successori ultimo morienti impartiri debebat, cur testatus non esset, unde pariter inferebatur ad dictam conclusionem non prestanda illius evictionis, quæ ipsius emptoris facta & culpa sequita sit; & tertio demum quod cum Antonius emptor certam haberet notitiam qualitatis hujusmodi Castrorum, ob sibi communicatas dictas literas Pii V. ista d. debatur evictio sequuta ex natura rei, proindeque de jure non prestanda.

Quibus tamen non obstantibus, ut dictum est, juxta pro evictionis præstatione responsum fuit, cum revera nulla ex his exceptionibus subsistentiam haberet, quoniam enim pertinet ad primam, nulla desuper in disputationibus per Judices habita fuit difficultas, quoniam ex tenore literarum Apostolicarum Pauli V. liquido constabat, neque concedentis, neque partis supplicantis, & obtinentis intentionem fuisse, alterandi naturam & qualitatem Castrorum, eaque aliis libera & allodialia, efficiendi feudalia, ad certum genus personatum limitata, cum Papa aliud non egerit, nisi supponendo voluntatem primi acquirentis, ordinare eam primogenituram, quam ipse in animo habens, morte preventus perferere non

non poterat. restitudo autem ad solam lineam masculinam cum supponitur, vel extinctione, percutiebat ipsum titulum, seu dignitatem Marchionatus, eodem adamussum modo, quo dispositum fuerat per Pium V. in eodem titulo, seu dignitate, super his & aliis Castris erecta ad favorem lineae masculinae de Malatestis, quoniam non per hoc quod dignitas per extinctionem lineae cessavit, sequitur est Castrorum devolutio, neque eorum natura immutata fuit, ut habetur in d. alia Ariminen. Castrorum. & in Rotae decisionibus in ea causa editis.

Et merito, quoniam titulus, seu dignitas est quoddam accidens, quod potest adesse, & abesse, praeter subiecti corruptionem, atque aliud est dignitas, aliud est feudum, seu Castrum, cui adicitur, ut in proposito collationis, seu participationis pretii, cum similibus, habetur apud Rovit. super pragmat. de rit. abus. numer. 72. a habetur actum in Parmen. feudis, & pluries in aliis hoc eod. tit. ideoque non ex eo quod titulus, feudum, vel Castrum adiectus, aliquam habet limitationem, exinde sequitur illam immutare eiusdem feudi, seu Castris naturam, quumvis istud durante titulo, debium esset obtinere talem titulum, & dignitatem, & cum eodem ordine regulandum fit, quoniam intelligitur accidentaliter, & donec titulus durat, quo expirato Castrum remanet in eius primava natura, & statu, ut in d. alia Ariminen.

Ad quod ponderabam in simili ea quae habemus in materia Iustificationis de sui natura haereditaria, & ad quoscumque transmissibilibus, quoniam si immutata eius natura fiat gentilium, cum ordine etiam majoratus, vel primogeniturae intra certum genus deferendum; adhuc tamen defecta linea, seu familia, non exinde cessat, neque Ecclesia acquirit libertatem, nisi accedant verba praecisa fundatoris diversam voluntatem suadentia, sed transit ad haereditatem ultimi de familia, vel genere vocato, iuxta opinionem Anchar. conf. 31. passim receptam, reprobata contraria opinione Gemian. conf. 45. ut dec. 285. par. 1. divers. 505. & 509. par. 5. rec. & in sua materia sub rit. de iur. patron.

Et magis proxime in terminis feudilibus habetur in Mantuana feudi hoc eod. tit. ubi de feudo improprio transitorio etiam ad feminas, in quo feudatarii successores primogenituram exerebant, qua tamen cessata, non exinde resultavit feudi devolutio, sed illud remansit in sua primava natura ad formam investiturae.

Ex feudali regula, seu propositione, quod nova qualitas addita feudo, illud non alterat in totum, neque eius priorem naturam corrumpit, sed solum alteratum remanet in parte sui qualitate alterate, iuxta doctrinam Afflicti in Constitutione Regni incipiens. cum circa iustitiam, in 8. notab. Camerac. in cap. Imperiali fol. 32. in magni lit. T. Franch. decif. 7. num. final. Et quumvis nimis controversum sit inter feudistas, an & quando nova investitura, five novus contractus cum Regio assensu habeat vim investiturae cum qualitate alterata, alteret priorem feudi naturam, ac de antiquo faciat novum, cum similibus effectibus, ex deductis per Afflic. dec. 112. n. 5. Caputaquen. decif. 16. & 17. par. 2. & alios collectos per Modern. de Luca Melitensem in addit. ad Franch. dec. 75. post numer. 18. ubi plene de hoc puncto, an, & quando feudum antiquum, ex nova superaddita qualitate fiat novum, ejusque prior natura immutetur, nihilominus huiusmodi questio intrat, ubi alteratio est circa ipsam investituram, seu ipsum corpus, & substantiam feudi, seu autem, ubi est in accidentibus, quod potest adesse, & abesse praeter subiecti corruptionem, & non tantum ipsius feudi substantiam, ut est titulus seu dignitas, quae est quod omnino diversum ab ipso feudo.

Major difficultas, cum aliqua etiam votorum scissura, in dicta prima disputatione 16. Maji 1667. fuit super secundo motivo cuiusque evictionis, ob non usum facultatis testandi, quasi quod ita sequuta esset devolutio, quae disponendo impedita remansisset verum, reflectendo etiam ad veritatem, istud motum omnino insubsistens, nullusque ponderis ab initio mihi visum fuit, ut in secunda disputatione agnitioni fuit, quoniam ex dictorum Pii V. literarum tenore, literaliter constare videtur, dictam testandi facultatem non continere aliquid de novo, sed solum confirmare, seu innovare dictas antiquas concessionis Sixti IV. & Innocentii VIII. pro approbatione consuetudinis particularis huius familiae, & sic tamquam privilegium personale, non autem reale, & annexum Castris, cum quibus transiitum faceret in quemcumque postfocorem, iuxta receptam distinctionem inter privilegia realia, & personalia, de qua post antiquiores Menoch. lib. 4. praesumpt. 103. plene, & magis literaliter in Cefenaten. seu Sarfenaten. laudemiorum 19. Junii 1636. co-

ram Albergato impressi. decif. 35. post collationes Bendeni, & in eadem coram Ghislerio dec. 400. p. 9. rec. accedentibus etiam verbis, seu dictionibus, ipsi, vel distici, personalitatem clare suadentibus.

Et fortius, succedente nimia inverisimilitudine, quod idem Pontifex S. Pius V. dictam facultatem cessibilem, & una cum ipsis Castris in extraneos transmissibilem facere voluerit, quoniam iam esset prorogare lineas, qui casus iuxta declarationem factam per Innoc. IX. Constituit. 10. comprehensus est sub eisdem Pii Stricka, & rigorosa Constitutio 35. de non infundandis, ideoque cum de tempore huiusmodi literarum dicta eisdem Pontificis Constit. iam prodisset, omnino improbable est, quod idem Pontifex contra eam disponere voluerit.

Eademque responsione, magis de plano tollebat objectionem resultans ex licentia concessa per Clementem VIII. super huiusmodi applicatione, cum translatione omnium iurium, privilegiorum, & facultatum competentium dictis de Malatestis, etiam testandi, quoniam advertobam, quod regulando voluntatem a potestate, id intelligendum erat, quatenus ageretur de iuribus, & privilegiis realibus, cum ipsa se transissentibus, non autem de personalibus, tum ob dictum obstructum constitutionis Pianae de non infundandis, ita tunc ut supra declaratum, & propter certam qualitatem concessa non transeunt cum re, neque sunt alteri cessibilia, ut ex communis traditione Canonistarum in cap. privilegia de privi. in 6. plene colligit Olea de off. iur. tit. 3. quest. 1. numer. 3. & 42.

Et ulterius pro solutione huius obiecti, dicebam eadem, quae infra habentur de voluntate partium descendendi in contractum huiusmodi Castra tamquam libera, & allodialia, non autem tamquam feudalia, & devolutioni subiecta in casu non factae dispositionis, quasi quod emptor noluerit, huic periculo se exponere, ac etiam circumstantia concurrente, quod ultimus de hac linea masculina, utpote intestabilis in pupillari aetate, redargui non posset, cur dicta facultate usus non esset, ideoque revera istud motivum nullius ponderis erat.

Quare major, ac tota causa difficultas residet in tertia exceptione, seu motivo evictionis sequente de natura rei, quam ex certa juris regula dicebant scribentes in contrario praestandum non esse, nisi expresse promittatur, quia censetur in contractum deducum esse illud tale quale jus, quod venditori competeat, iuxta magistralem gloss. in l. si familia. C. fami. exco. ubi Cin. Oddofred. Bart. Bald. & ceteri, de quibus generaliter Perer. de fideic. art. 52. numer. 58. cum seq. Fufar. de substit. q. 599. Mangili. de evict. qu. 120. Mill. decif. 53. dec. 104. n. 6. par. 11. rec. & sapient. & in terminis feudilibus plene Thefaur. Jun. lib. 2. quest. foren. 23. n. 1. cum seq. ubi docet, & elaborat huiusmodi conclusionem expendit, plures casus distinguendo.

Quam conclusionem solum scribentes pro reis conventis, ex eisdem supra allegatis, praeteritum Thefaur. ubi supra quest. 23. n. 11. & seq. magis de plano procedere dicebant, scilicet emptoris scientia qualitatibus feudalis, secumferentibus devolutionem ac jus Domini, vel agnatorum, ita enim dicebant intrare quoque terminos textus in l. si fundum sciens, C. de evict. ubi gloss. & scribentes, de quibus Greg. & Aden. decif. 90. numer. 10. Apont. conf. 27. numer. 1. plene Rota decif. 297. numer. 13. cum seq. par. 9. rec. ubi ceteris decisionibus collectis plene firmatur, necum evictionem, sed etiam pretii restitutionem ex veriori sententia, in qua Rota residet, non intrat, quod etiam firmatur in Romana pecuniaria 24. Maji 1656. & 16. Aprilis 1657. coram Bevilacqua, & in aliis.

Scientiam vero facti iustificari contendebant ex eo, quod per plures testes probatum esset, Carolum Felicem venditorem antequam ad huiusmodi contractum deveniret, transmississe dicto Antonio emptori praefatas Pii V. literas, ex quarum lectura ad notitiam qualitatibus Castrorum devenire potuit.

In antiquis disputationibus ut supra habitis ad ann. 1636. 1637. & 1648. tunc scribentes pro hac parte primi nominis eo tempore professoris, in duobus principaliter pro huiusmodi obiecto renovoendo insisterant, prima in huiusmodi scientia neganda, ob plures exceptiones, quas testes desuper induxit, in dicto, & persona praestantibus, unde propter nullam fidem mercabantur, & in hoc utpote facti magis, quam iuris inter Causa patronos etiam in his ultimis disputationibus magna fuit altercatio.

Et secundo, quod dicta conclusio de evictione non praestanda

14 stando ex natura rei, ex communi sensu limitatur, ubi illius expressa promissio accedit, ut admittunt omnes collecti per Perer. & Fufar. ubi supra, Thefaur. d. qu. 23. n. 12. Surd. decif. 243. Copyc. Larr. consulti. 148. n. 47. & seq. Millin. d. decif. 3. & in terminis emphyteuticis pro absoluto firmatur in Romana bonorum emphy. 2. Aprilis 1666. coram Albergato, quae est in causa inter Campesgius, & Bentivolos, de qua in sua materia sub rit. de emphyteu.

Non negabant scribentes in contrario veritatem limitationis, quae passim quoque recepta est in dicta alia regula deducta ex textu in l. si fundum sciens, C. de evict. sed negabant applicationem ad factum, dum in Instrumento huiusmodi promissio non legebatur, unde major disputatio fuit, an ista promissio debeat esse expressa, & literalis, ut contendebant scribentes in contrario, vel potius sufficeret per se equipollens deducta ex causalibus, & verbis generalibus devolutionibus promissum esse quemcumque casum, ut in praesenti verificabatur cum illis verbis, quomodo cumque sequatur, & c. ultra generalia, quae de huiusmodi dictione quocumque, seu quomodo cumque habentur collecta apud Barbofi. dicit. 217. & 229. cum seq. in his specialibus terminis promissionis evictionis de natura rei, ita implicitae resultantis, firmatur dec. 152. num. final. p. 2. divers. dec. 176. num. final. p. 6. rec. & dec. 184. n. 9. cum seq. par. 9.

Quamvis autem in his ultimis disputationibus, ego scribens pro acribibus, tamquam Advocatus inhaerentem eisdem motibus, quibus dicti antiquiores inhaerant, ac de praesenti ceteri defensores inhaerentibus, dicebam tamen, etiam cum sensu veritatis, istam quaestionem non esse iuris, sed facti, & voluntatis, quid scilicet partes in contractum deducere voluerint, unde propterea attendendum est verisimile, vel inverisimile, seu, an exinde unius, vel alterius contrahentis inaequalitas, seu laesio resultet, ut satis bene advertit Alciat. conf. 36. sub n. 4. vers. fortis iuraverim, lib. 8. cum quo pertransit Rota apud Millin. d. decif. 3. n. 4. & generaliter alios colligit Fufar. dicit. qu. 599. n. 12. & 20. ubi de materia divisionis, quae inter fratres, vel conjunctos de feudibus, vel fideicommissariis fieri solet, ideoque, ut frequenter habetur, tam in materia ultimarum voluntatum sub rit. de fideicommissis, quam in actibus inter vivos sub rit. de credito, & sub altero de contrahib. ex Mantica de consuet. lib. 7. tit. 3. numer. 9. & de Tacitis lib. 2. tit. 7. n. 1. & seq. Burat. decif. 113. numer. 7. in Romana fideiussionis 24. Maji 1660. coram Verosipio, & in aliis, immorandum non est in cortice, & figura verborum, & clausularum, cum haec provenire soleant a Notariis, ut plurimum illa transcribentibus ab eorum formulariis, sed attendenda est substantia verisimilis voluntatis, desumenda ex omnibus facti circumstantiis, non singulariter, sed unitim, cum consueta regula, ut singularia, quae non profunt & c. an scilicet totam rem in perpetuum, ejusque substantiam, vel solum incertam aleam, ac jus temporale quis emere voluerit.

In proposito autem, multa concurrerant aperte suadentia, ipsam rei substantiam in perpetuum, & tamquam liberam deductam esse, primo scilicet amplitudo verborum cum promissione evictionis ex quemcumque casu ut supra, quod satis considerabile dicebam, non unicum, & principali fundamento, sed pro uno ex adminiculis; Secundo ex stipulatione pro haereditibus, & successibus quibuscumque omnino incongrua emptio feudorum, quae ubi sunt vera, & propria ob defectum haereditum sanguinis, subiacent devolutioni; Tertio quia una cum Castris vendita fuerunt quadam alia bona indubitata privata, & allodialia, & tamen contractus sub eadem formula verborum de omnibus pariter firmatus conceptus est; Quarto fortiter, quia cum inter huiusmodi bona adesset quadam emphyteutica, & de directo dominio Ecclesiae, reservatum fuit Beneficium, istaque bona expresse excepta fuerunt a generica assertione, & promissione libertatis, unde ista exceptio iuxta receptum axioma, de quo decif. 24. par. 6. recen. & passim, quoad libertatem firmat regulam generalem in contractum; & Quinto demum fortissime, ac ad evidentiam, clarum resultabat argumentum ex quantitate pretii, quod in factu debeatur respondere valori illorum Castrorum, & bonorum jurisdictionalium, quae iuxta naturam allodialium, & devolutione illiique oneribus exempta sunt, ac liberae dispositionis ad quoscumque transitoria; recepta enim proposito est, pretium esse maximum argumentum voluntatis contrahentium, atque exinde desumi, quid in conventionem deductum sit, Alex. cons. 26. lib. 4. Gregor. & Adent. decif. 129. & alia, quotidie, cum sit principium planum.

17 In proposito autem, multa concurrerant aperte suadentia, ipsam rei substantiam in perpetuum, & tamquam liberam deductam esse, primo scilicet amplitudo verborum cum promissione evictionis ex quemcumque casu ut supra, quod satis considerabile dicebam, non unicum, & principali fundamento, sed pro uno ex adminiculis; Secundo ex stipulatione pro haereditibus, & successibus quibuscumque omnino incongrua emptio feudorum, quae ubi sunt vera, & propria ob defectum haereditum sanguinis, subiacent devolutioni; Tertio quia una cum Castris vendita fuerunt quadam alia bona indubitata privata, & allodialia, & tamen contractus sub eadem formula verborum de omnibus pariter firmatus conceptus est; Quarto fortiter, quia cum inter huiusmodi bona adesset quadam emphyteutica, & de directo dominio Ecclesiae, reservatum fuit Beneficium, istaque bona expresse excepta fuerunt a generica assertione, & promissione libertatis, unde ista exceptio iuxta receptum axioma, de quo decif. 24. par. 6. recen. & passim, quoad libertatem firmat regulam generalem in contractum; & Quinto demum fortissime, ac ad evidentiam, clarum resultabat argumentum ex quantitate pretii, quod in factu debeatur respondere valori illorum Castrorum, & bonorum jurisdictionalium, quae iuxta naturam allodialium, & devolutione illiique oneribus exempta sunt, ac liberae dispositionis ad quoscumque transitoria; recepta enim proposito est, pretium esse maximum argumentum voluntatis contrahentium, atque exinde desumi, quid in conventionem deductum sit, Alex. cons. 26. lib. 4. Gregor. & Adent. decif. 129. & alia, quotidie, cum sit principium planum.

18 In proposito autem, multa concurrerant aperte suadentia, ipsam rei substantiam in perpetuum, & tamquam liberam deductam esse, primo scilicet amplitudo verborum cum promissione evictionis ex quemcumque casu ut supra, quod satis considerabile dicebam, non unicum, & principali fundamento, sed pro uno ex adminiculis; Secundo ex stipulatione pro haereditibus, & successibus quibuscumque omnino incongrua emptio feudorum, quae ubi sunt vera, & propria ob defectum haereditum sanguinis, subiacent devolutioni; Tertio quia una cum Castris vendita fuerunt quadam alia bona indubitata privata, & allodialia, & tamen contractus sub eadem formula verborum de omnibus pariter firmatus conceptus est; Quarto fortiter, quia cum inter huiusmodi bona adesset quadam emphyteutica, & de directo dominio Ecclesiae, reservatum fuit Beneficium, istaque bona expresse excepta fuerunt a generica assertione, & promissione libertatis, unde ista exceptio iuxta receptum axioma, de quo decif. 24. par. 6. recen. & passim, quoad libertatem firmat regulam generalem in contractum; & Quinto demum fortissime, ac ad evidentiam, clarum resultabat argumentum ex quantitate pretii, quod in factu debeatur respondere valori illorum Castrorum, & bonorum jurisdictionalium, quae iuxta naturam allodialium, & devolutione illiique oneribus exempta sunt, ac liberae dispositionis ad quoscumque transitoria; recepta enim proposito est, pretium esse maximum argumentum voluntatis contrahentium, atque exinde desumi, quid in conventionem deductum sit, Alex. cons. 26. lib. 4. Gregor. & Adent. decif. 129. & alia, quotidie, cum sit principium planum.

19 In proposito autem, multa concurrerant aperte suadentia, ipsam rei substantiam in perpetuum, & tamquam liberam deductam esse, primo scilicet amplitudo verborum cum promissione evictionis ex quemcumque casu ut supra, quod satis considerabile dicebam, non unicum, & principali fundamento, sed pro uno ex adminiculis; Secundo ex stipulatione pro haereditibus, & successibus quibuscumque omnino incongrua emptio feudorum, quae ubi sunt vera, & propria ob defectum haereditum sanguinis, subiacent devolutioni; Tertio quia una cum Castris vendita fuerunt quadam alia bona indubitata privata, & allodialia, & tamen contractus sub eadem formula verborum de omnibus pariter firmatus conceptus est; Quarto fortiter, quia cum inter huiusmodi bona adesset quadam emphyteutica, & de directo dominio Ecclesiae, reservatum fuit Beneficium, istaque bona expresse excepta fuerunt a generica assertione, & promissione libertatis, unde ista exceptio iuxta receptum axioma, de quo decif. 24. par. 6. recen. & passim, quoad libertatem firmat regulam generalem in contractum; & Quinto demum fortissime, ac ad evidentiam, clarum resultabat argumentum ex quantitate pretii, quod in factu debeatur respondere valori illorum Castrorum, & bonorum jurisdictionalium, quae iuxta naturam allodialium, & devolutione illiique oneribus exempta sunt, ac liberae dispositionis ad quoscumque transitoria; recepta enim proposito est, pretium esse maximum argumentum voluntatis contrahentium, atque exinde desumi, quid in conventionem deductum sit, Alex. cons. 26. lib. 4. Gregor. & Adent. decif. 129. & alia, quotidie, cum sit principium planum.

20 In proposito autem, multa concurrerant aperte suadentia, ipsam rei substantiam in perpetuum, & tamquam liberam deductam esse, primo scilicet amplitudo verborum cum promissione evictionis ex quemcumque casu ut supra, quod satis considerabile dicebam, non unicum, & principali fundamento, sed pro uno ex adminiculis; Secundo ex stipulatione pro haereditibus, & successibus quibuscumque omnino incongrua emptio feudorum, quae ubi sunt vera, & propria ob defectum haereditum sanguinis, subiacent devolutioni; Tertio quia una cum Castris vendita fuerunt quadam alia bona indubitata privata, & allodialia, & tamen contractus sub eadem formula verborum de omnibus pariter firmatus conceptus est; Quarto fortiter, quia cum inter huiusmodi bona adesset quadam emphyteutica, & de directo dominio Ecclesiae, reservatum fuit Beneficium, istaque bona expresse excepta fuerunt a generica assertione, & promissione libertatis, unde ista exceptio iuxta receptum axioma, de quo decif. 24. par. 6. recen. & passim, quoad libertatem firmat regulam generalem in contractum; & Quinto demum fortissime, ac ad evidentiam, clarum resultabat argumentum ex quantitate pretii, quod in factu debeatur respondere valori illorum Castrorum, & bonorum jurisdictionalium, quae iuxta naturam allodialium, & devolutione illiique oneribus exempta sunt, ac liberae dispositionis ad quoscumque transitoria; recepta enim proposito est, pretium esse maximum argumentum voluntatis contrahentium, atque exinde desumi, quid in conventionem deductum sit, Alex. cons. 26. lib. 4. Gregor. & Adent. decif. 129. & alia, quotidie, cum sit principium planum.

Card. de Luca, Lib. I.

Præterea advertendam, tunc huiusmodi quaestionem intrare, quando res emitur tamquam feudalis, seu alias vinculata, ut patet ex supra allegatis de huiusmodi quaestione agentibus, praeteritum Thefaur. dicit. quest. 23. Rosental. cap. 9. conclus. 99. numer. 1. & seq. & conclus. 54. numer. 23. quod in praesenti cessabat, quoniam emptor, ut sibi melius praecaveret, atque huiusmodi disputationibus non subiaceret, expresse voluit narrari huiusmodi Castra spectare ad venditorem pleno jure domini, esseque libera, & exempta ab omni onere, & servitute, cum expressa promissione evictionis, in casu, quod ista sic narrata non essent vera, ideoque admittendo scientiam literarum Pii, dicebam, quod cum ista essent ambigua, & non exprimerent certitudinaliter, an bona essent feudalia, vel allodialia, noluit emptor his incertitudinibus subiacere, sed voluit expressam narrationem libertatis, unde indubitata obligatio evictionis resultabat a necessitate manutendi bona in eo statu, in quo narrata fuerant, & in hoc erat punctus, per quem cessabant omnes difficultates.

Aliqui ex scribentibus in contrario, deducebant scientiam feudalis qualitatibus eo ipso, quod narrata fuerunt Castra jurisdictionalia, quae in Statu Ecclesiastico praesumantur feudalia, juxta conf. Abb. de quo apud Spad. conf. 1. & 3. lib. 1. sed erat leve fundamentum, quoniam in satis frequenter habetur in aliis hoc rit. ista est solum quaedam feudalis impropria, & remota pro inclusione alii domini, & superioritatis Papae, ad exclusionem veri, & puri allodi, in quo nemo recognoscitur, nisi Deus; secus autem quoad qualitatem feudis proprii, & recti, restituti ad solos haeredes sanguinis juxta leges feudales, cum ad hunc effectum praesumptio sit potius pro allodialitate, ut plene decif. 93. par. 5. recen. & saepe in aliis hoc rit.

Et si quae difficultas circa evictionem cadere posset in puris terminis evictionis, illa cessabat ex dicta promissione manutendi veram dictam assertionem, quod huiusmodi Castra pleno jure domini spectarent ad venditorem, quodque alicui oneri, vel servituti subiecta non essent, ut in proposito, quoties promissa est defensio de jure, & de facto, ponderatur per Rot. decif. 143. n. 14. par. 6. recen. & magis ad rem decif. 180. n. 4. post Pacific. de Salviano, ita enim semper obstat dicta obligatio manutendi rem liberam nulli oneri subiectam.

ANNOTAT. AD DISC. XLIV.

De evictione praestanda in feudis agitur supra disc. 32. & an, & quando praestanda sit evictio, quae sequitur de natura rei, ultra hic deducta, agitur rit. de Regal. disc. 31. de emphy. disc. 53. de fideicommissis, disc. 175. & de person. disc. 69.

De aliis autem circa facultatem disponendi, vel praedictam a successoribus, seu alias alterandi naturam feudi, atque de individuo facere dividuum, vel econtra, habetur supra in annot. ad disc. 9. & 12. Ibi quoque etiam de puncto, an dignitas, quae de novo adiecta sit feudo, illius naturam alteret, seu eandem patiatur restrictionem.

Et circa facultatem testandi in feudis, habetur infra in Neapolitana, seu Theatina, disc. 116. occasione agendi, an filius familias feudatarius testari valeat.

ARIMINEN. CASTRORUM PRO CAROLO FERRETTO CUM LEONIDO MARIA DE SPADIS.

Causa decifus per Rotam pro Ferretto, & pendet.

An dignitas, seu titulus adiectus feudis, vel Castris alias liberae dispositionis, cum ordine primogeniturae, itaut qualifcet eorumdem feudorum, seu Castrorum successorem, quod ista cum eodem ordine regulari debeat, etiam post cessatum titulum; Et an primus acquirens, qui cum autoritate Principis primogenituram ordinavit, possit hoc non obstante disponere de dictis feudis, vel Castris, dictum ordinem successione immutando.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 Erecta primogenitura in feudo, etiam per primum acquirentem revocari, vel alterari non potest, & n. 12.
- 3 Etiam femina veniunt in primogenitura.

- 4. *A primogenituris ad feudum, vel è contra procedis argumentum.*
- 5. *Masculi ex feminis veniunt sub fideicommissis, & dispositionibus, in quibus soli masculi vocati sunt.*
- 6. *Ex duabus dispositionibus, si una cessat, seu ulteriorem profectum habere non potest, non per hoc cessat altera.*
- 7. *Sub nomine linea masculinae, qui veniant.*
- 8. *Titulus, seu dignitas est quid diversum à feudo, vel Castro, & lex adjecta titulo non alterat legem, seu naturam feudi.*
- 9. *De verisimili voluntate dantis, & recipientis pro interpretanda concessione.*
- 10. *Quandoque melioranti datur ipsa res cum obligatione solvendi valorem status antiqui rei domino.*
- 11. *Primus acquirens titulo oneroso disponit de feudo novo.*
- 12. *Quando secus, & declaratur conclusio, de qua n. 2.*
- 13. *Facultas disponendi concessa etiam successoribus, multo magis competit primo acquirenti.*

D I S C. XLV.

Jacobus Malatesta possessor plurium Castrorum, juxta seriem, de qua in alia Ariminensi. evictionis Castrorum *disc. preced.* primum habuit uxorem Cleopatram Zampescam, ad quam ex paterna successione spectabant Castra Roncofredi, & Montis Jami, pro quorum, vel recuperatione, vel defensione, plures libes sustinere coactus fuit; De functa vero dicta Cleopatra, superstitite Leonida unica filia, & haerede nupta Ferretto, secundam duxit uxorem, ex qua suscepit Carolum Felicem masculum, & plures feminas, cupiensque ista Castra cum aliis unire in ejus prole, & descendencia masculina, hinc inter plures gratias, quas obtinuit à S. Pio V. occasione accessus ad bellum navale contra Turcas, fuit illa, quod intuitu magnarum impensarum, quas ipse pro dictis Castris recuperandis, vel defendendis passus erat, eadem pravia illorum abdicacione à dicta Leonida congruè dotata, vel dotanda) sibi concessa fuerunt, atque in eis infimul unitis cum aliis ex suorum majorum successione ab ipso possessis, obtinuit etiam dignitatem, seu ritulum Marchionatus, ad favorem ejus filiorum, & descendentium masculorum tantum, cum ordine primogeniturae de primogenito in primogenitum masculum, ita tamen, quod defecta linea masculina, dictus titulus extinctus, ac suppressus remanere deberet, confirmata etiam, seu quatenus opus, de novo concessa facultate testandi, de qua particulariter in d. alia Ariminensi. Post ejus gratiae concessione, dictus Jacobus de anno 1559. omnia Castra praedicta donavit Carolo Felici filio, & successivi Leonido ex dicto Carolo Felice nepoti, jam nato, eorumque descendentibus per lineam masculinam, quibus defectis, vocavit Victoriam filiam, eaque non exstante, succedere voluit Leonidum filium praefate Leonide filiae ex primo matrimonio, & sic successivi ejus descendentes cum eodem ordine primogeniturae, quibus defectis, ad alios substitutionum gradus profectis, ad rem non facientes.

Defecit dicta linea masculina in ipsomet Leonido donatoris nepote, tribus superstitibus filiabus, quarum primogenitam Franciscam Isabellam, haereditas cepit, unde inter istam, ac praefatos, Victoriam & Leonidum Ferretum, orta est controversia super hujusmodi Castrorum successione, & introducta causa in Rota coram Pirovano, sub die 23. Januarii 1641. responsum fuit, successione debere juxta ordinem fideicommissi ordinati à dicto Jacobo, à qua tamen decisione recessum fuit sub die 29. Aprilis ejusdem anni coram eodem Pirovano, sed reposita causa coram Merlino sub die 14. Februarii 1642. recedendo ab ultimo, peritum fuit in primo loco decisus, extensa decisione per Dunozetum in locum Merlini interim defuncti subrogatum, & coram quo haec ultima resolutio confirmata fuit sub die 15. Junii 1643. à quo tempore, post alteram de cisionem coram eodem Dunozeto editam sub die 15. Junii 1644. super deractionibus, causa stitit usque ad 29. Maji 1655. quando ad instantiam Leonidi Mariae de Spatis Nepotis dicti Leonidi Malatestae ex Claudia Margarita altera filia dicti ultimi de linea masculina, & haerde dictae Franciscae Isabellae, reassumpta disputatione coram Cerro subrogato super dubio, an sibi ad Castrorum successione competere, negativa prodidit resolutio, dictis praecedentibus conformis, & reposita causa sub die 23. Februarii 1668. peritum fuit in decisus.

In his autem duabus ultimis disputationibus coram Cerro, in quibus ego scripsi in causa pro Ferretto obtinente, cum de tempore praecedentium, neque ad curiam adhuc accessissem, reflectendo ad totius causae statum, omniumque

dictatum resolutionum veritatem, & sustententiam, mihi videbatur, justè ac fundatè ita resolutio esse; Pandens enim difficultatis tonerat super veritate d. Jacobi, hujus fideicommissi, seu ordinis succedendi conditoris, an scilicet, stantibus dictis literis S. Pii V. per quas ordo primogeniturae praescribitur, potuerit idem Jacobus, post defectum lineam masculinam, dictum ordinem pervertire, atque praeter masculinam ex linea feminina ultimi primogeniti de linea masculina, transiitum facere ad dictas alias lineas.

Dubitandi autem rationem praebant deducta caeteris allegatis per Bardellon. *conf. 105. n. 13. ad fin. lib. 2. Peregr. conf. 160. num. 5. lib. 3. Cyriac. contr. 312. n. 83. ad 101. & magis ex professo Bellon. jun. conf. 33. n. 21. ad 49. probantes, quod erecta in feudo, vel alia re, etiam per primum acquirentem primogenitura cum assensu, & auctoritate Principis, illa non potest ex intervallo revocari, seu aliis in praerudium vocatorum alterari, non obstantè quod defecta linea masculina, veniret femina primogenita, vel descendentes ex ea, quoniam etiam in fideicommissis, & primogenituris veniunt feminae: quoties cessat concursus masculorum, Molin. lib. 3. c. 4. num. 4. & caeteri deduci in dictis decisionibus, praesertim in tertia 14. Februarii 1642. coram Dunozeto, & habetur satis frequenter in materia fideicommissaria sub tit. de fideicommissis. atque à primogenitis ad feuda, vel contra quoties expressa lex feudorum non urget, licitum esse arguere, cum haec eodem jure ferè in omnibus regulentur, Molin. de primog. lib. 1. c. 1. n. 7. Sured. conf. 241. n. 15. Cyriac. d. contr. 312. n. 34. apud quos caeteri.*

Et ad restrictivam in dictis literis Apostolicis S. Pii V. contentam, ad lineam masculinam, respondebant scribentes pro dicto Carolo Leonido filio feminae de dicta linea primogenita, & admissa, quod dispositio super erectione tituli, dicta esset ab altera dispositione super successione, neque illa esset ab ista consecutiva, vel dependens, sed itans de per se, atque percutiens omnes primogenitos, sub quorum nomine, deficientibus masculis, etiam feminae veniunt.

Sive ubi etiam constaret de solo sexu masculino intellectum esse, veniunt etiam masculi ex feminis, quoties non constat vocationem restrictivam esse ad solam lineam masculinam, juxta *conf. Fulgosi. 84. receptum ex deduct. per Mart. conf. 61. Bellon. jun. conf. 72. 73. & alios congeptos per Rotam in Bonon. de Barberis conf. 77. & Bichio decis. 95. & 218. part. 11. recent. & habetur frequenter actum in sua materia sub tit. de fideicommissis, praesertim in Romana primogeniturae de Bubalo. Annectendo regulam, in eadem fideicommissaria materia frequenter receptam, de non admittendo transiitum bonorum, quae in unam lineam ingressa sunt, ad alteram, nisi prima totaliter evacuata; Stant enim simul, duas super eisdem bonis, & cum eisdem personis fieri dispositiones, quarum una cessante, non cessat altera, juxta casum, de quo in Pisauren. majoratus coram Emeris, Taja, & Bourlemont, & de qua sub tit. de fideicommissis, quod relictis majori natu Castro, & quibusdam aliis bonis, si majoratus non potest ulteriolem profectum habere in Castro, non per hoc cessat in aliis.*

His tamen non obstantibus, etiam reflectendo ad solam veritatem, contrarium ad formam resolutionum mihi videbatur probabilius, tam inspectis verbis dictarum litterarum Apostolicarum S. Pii V. quam etiam verisimili voluntate utriusque, Pontificis scilicet concedentis, & Jacobi recipientis, ac etiam attentis regulis, & propositionibus generalibus hodie receptis.

In verbis etenim, attentò toto contextu litterarum Apostolicarum, literaliter patet, ordinem primogeniturae adjectum esse titulo Marchionatus, quem utpote tunc magis rarum, & honorificum, Pontifex restrictivum esse voluit ad solam lineam masculinam, sub cuius nomine, quiquidlibet usufructualem diverint praesertim Consilentes, qui nihil pacificum de iure relinquere voluerunt, omnino verius, ac rectum est; non venire nisi masculos ex masculis, eodem filio continuante, quoniam ut advertit Castren. in l. maritus, C. 7. de procurator. quilibet constituit duas lineas, unam masculinam ex masculis, alteram femininam ex feminis, quae proinde dicuntur finis lineae masculinae, illamque rumpunt, ac transire faciunt ad femininam, ex plenè collectis in d. Bonon. de Barberis, decis. 95. & 218. part. 11. recent. & habetur in eadem causa, & in aliis frequentes, sub tit. de fideicommissis, praesertim in dicta Romana primogeniturae de Bubalo, ac etiam in Romana Casalis Veteris sub tit. de employentis ubi examinatum fuit verbum *generacionis masculinae*, an convenire possit feminis ex masculo, vel masculis ex femina. Et sic aliud est agere de dispositione simpliciter concepta ad fa-

ad favorem descendendam masculorum, sub quorum nomine, cessante contemplatione agnationis, seu alias conjuncturata voluntate disponentis, spectato solo sexu, veniunt tam masculi per masculum, quam illi per feminam juxta d. *conf. 85. Fulgosi. cum alii in dicta Romana primogeniturae de Bubalo, & in d. Bonon. de Barberis sub tit. de fideicommissis, & in decisionibus in eis editis; aliud verò, ubi dispositio restringitur ad lineam cuius dicto adjecto masculinitatis, ut in proximè allegatis locis habetur.*

Titulus autem, seu dignitas est accidens, quod potest adesse & abesse praeter subjecti corruptionem, neque ex limitatione ipsius ad certum genus, interiri potest ad ipsa feuda, vel Castra, quibus talis dignitas adjecta est, si alias ex sui natura sunt liberae dispositionis, & ad quoscumque transmissibilia, ut habetur actum in d. alia Ariminensi. evictionis Castrorum, *disc. preced.* nisi occasione adiacendi titulum, vel dignitatem, concessionarius, ita volente concedente, ab isto recognoscatur in feudum ipsa Castra & loca in dignitatem, erectam ad certum genus limitatum, & cum lege devolutionis, tam dignitatis, quam ipsorum Castrorum, & locorum, tanquam per speciem nova investitura, ut forte sequutum fuit de pluribus feudis, & Vicariatus, super quibus dignitas Ducatus Urbini erecta fuit, juxta seriem, de qua in Senogallien. Castrorum hoc tit. atque saepius habetur, titulum esse quid diversum ab ipso feudo, praesertim in Parmen. feudis, & in aliis, occasione collationis pretii feudis novi, quam primogenitus feudi successore, facere tenetur fratribus secundogenitis, quia non venit pretium erogatum pro acquisitione tituli, seu dignitatis, cum similibus.

Et quavis in plerisque earundem litterarum particulis in dispositiva, frequentius verò in conditionali, enuncietur dictum verbum *linea simpliciter*, & sine adjecto masculinitatis, unde propterea ex hujusmodi discretiva inferri solet ad diversam voluntatem, ut in eadem Romana primogeniturae de Bubalo, ac in decisionibus in ea causa editis, praedictum prima 18. Martii 1667. coram Cerro, atamen orationis contextus in praesenti clarè ostendit, tale verbum praesertim per eundem sermonem, eodem themate retentum, non potest.

Verisimili etiam utriusque concedentis scilicet, & concessionarii voluntas, idem ad evidentiam probare videtur, quoniam Pontifex dictas literas concessit in solam gratiam ipsius Jacobi, propter ejus merita, & ut remuneraretur laboribus, & expensis, quibus pro fidei defensione, & servitio, ille se exponerat, ideoque ipsum principalem hereditatem, & descendendam, accessorie & consecutive, ac in gratiam, non autem in odium, & restrictionem libertatis disponendae, aliàs eidem concessionario competentis, ex vulgaris regula, quod favore &c. Eademque verisimilitudo magis concurrit in ipso concessionario, cum quo Papa, quoad ipsa feuda, seu Castra, aliàs jure aliodi possessa, nullam exereuit munificentiam, & gratiam, restrictam solum ad dictam dignitatem, & quaedam alia iura honorifica.

Licet enim primo aspectu magna, quinimò satis exorbitans gratia videretur, quod ista duo Castra existentia in dominio Leonide filiae ex successione maternae, Pontifex ab ista abdicaverit, & transferret in Jacobum patrem binubum, ut transferret in filios secunda instantibus, in hac parte Pontifex minus est potius adhaerens instantibus, nihilominus, bene ponderatis factis circumstantiis, in hac parte Pontifex minus est potius adhaerens instantibus, sine tamen profectus, more sapientis Magistratus, dando scilicet in solum Jacobo dicta Castra pro eorum recuperatione, vel defensione, aliisque melioramentis, cum obligatione referendae residuae valore in pecunia pro dicta Leonide dote, quod non est in jure novum, ubi etenim aliquare aliena in statu bonae fidei, seu alias legitime notabiliter melioratur, itur rei domino, vel impossibile, vel nimis difficile, & incommodum reddatur melioramenta rescire, tunc intrat iudicis arbitrium, per quod res tota remanet, & adjudicatur melioranti, rescire debenti domino valorem melioratae in statu primo, ut habetur praesertim praedictum in Romana fideicommissi de Spiritibus dec. 420. part. 9. recent. ubi concordantes.

Et hinc resultat regula dicto dispositio assensens, quod scilicet ita esset primus acquirentis titulo oneroso, & consequenter, etiam si ageretur de vero, & puro feudo acquisito in forma pacti, & providentiae, adhuc de eo, vel saltem de ejus valore in praerudium faceretur liberè disponere potuisset, ex iis, quae saepius habentur hoc dec. tit. praesertim in Parmen. feudis, ubi in specie examinatur dicta conclusio in objectum deducta, de primo acquirentem revocante, vel

alterante primogenituram in hujusmodi feudis propriis, vel impropris de Principis auctoritate erectam, quoniam defectus potestatis solum procedit, quando ex hujusmodi erectione, explicitè, vel implicite, constat, erigentem procedere voluisse per viam perfectam, & irrevocabilis donationis inter vivos ad favorem filiorum, & descendentium, circa quam Principis auctoritas facit eam operationem, quam faceret etiam juramentum, tollendi scilicet illud iuris vicium obitaculum, quod urget inter patrem, & filios, vel alios descendentes in potestate.

Eoque magis praemissis locum esse dicebat, atque dictam dispositionem omnino sufficere debere, cum contineret quandam recognitionem veritatis, ex iustitia, vel convenientia, restituendo scilicet lineae dictae filiae primi matrimonii originariae Dominae, id quod ab ea abstrahatur ex solo rationabili motivo conservationis bonorum in agnatione, & linea masculina, tanquam ex cessante causa post istam defectam.

Instituebat etiam per scribentes in contrarium, super libera testandi facultate per eandem literas Pii concessa omnibus descendentibus, cujus facultatis vigore dicebatur, ultimum masculum disponere potuisse ad favorem ejus filiae primogenitae, & de qua testandi facultate habetur actum in d. alia Ariminensi. *disc. preced.* sed erat nimis, leve fundamentum, meritis reiectum, quoniam dicta facultas principaliter concessa fuit dicto Jacobo primo acquirenti, accessorie verò, & consecutive ejus descendentibus, unde propterea multo magis, ac melius ipsellam exercere potuit, ut in Casae decisionibus, meo iudicio, reflectendo etiam ad solam veritatem, bene fundatis.

ANNOT. AD DISC. XLV.

Contenta in hoc discursu percutiunt potius materiam fideicommissorum, seu majoratum, ac etiam omnium aliorum, in Annot. ad disc. 9. & 12. Incertus verò est istius causae status, quoniam me non laudante, causa advocata fuit à Tribunali Rote, & commissa uni, vel pluribus Cardinalibus, mutatis etiam defensoribus.

BONON. BONORUM DE FONTANIS

P R O

MARCHIONE LUDOVICO FONTANA, CUM CLAUDIO FRATRE EJUSQUE FILIIS.

Causa decisus per Rotam, ut infra.

De feudo acquisito per patrem pro se, & filiis, an pro istis quaesitum censetur ordine simultaneo, & aequè principaliter ab initio, vel potius ordine successivo.

Et an illud, vel ejus pretium esse dicatur in hereditate primi acquirentis, & quid de Dignitate, seu titulo eidem feudo annexo.

S U M M A R I U M.

- 1. *Causa controversa.*
- 2. *Primus acquirens feudum titulo oneroso, quavis in forma pacti, & providentiae, potest successoribus praedictare, & dicitur de ejus hereditate.*
- 3. *Quid in titulo, seu Dignitate feudo annexo.*
- 4. *Etiam in feudo novo acquisito cum jure primogeniturae, & in forma juris Francorum, non potest primus acquirens alterare ordinem succedendi sine assensu.*
- 5. *Sed pretium talis feudi remanet in hereditate allodiali atque de eo disponere potest.*
- 6. *Referuntur resolutiones Rote in causa.*
- 7. *Feudum concessum patri, & filiis, quod omnibus equaliter, & pro viris acquiratur ordine simultaneo.*
- 8. *Declaratur quando ita procedat, & quando potius ordine successivo.*
- 9. *Fend. Lombardia dividuali.*

D I S C. XLVI.

CUM juxta seriem, de qua in hac eadem causa sub titulo de fideicommissis, Marchio Ludovicus, ut succedere possit in primogenitura Fontana, renunciare debet ad favorem Claudii fratris secundogeniti hereditatem paternam, & materiam, atque in Rota disputetur, quam bona sub hujusmodi hereditatibus caderent, major controversia fuit circa feudum cum Dignitate, seu titulo Marchionatus in Ducatu Sabaudiae, titulo oneroso acquisitum

Camera possessis, quæ præterebantur esse alodialia, & debitis feudatarij defuncti affecta; quapropter Camerale ob interesse Camere, curantur causam realem in Tribunali Camere, ad quod tanquam ad Tribunal procuratoris Cesaris, tam ex dispositione juris communis, ex deductis per Rovit. super pragm. in rubr. & pragm. 61. de off. procuratoris Cesaris, quam claris ex Constitutionibus Apostolicis præsertim constitut. 9. Pauli 3. privatim ad omnes pertinet hujusmodi causam cognoscere, atque præterentibus Camerariis, dictis que Camera adherentibus, dictam transactionem Episcopo adori obstant, idcirco datum fuit dubium coram Galardo, an obstat transactio, seu patens danda sit associatio, quod post binam propositionem sub die 12. Decembris 1667. ad favorem Episcopi resolutum fuit, transactionem scilicet ad hunc effectum non obstat, idcirco associacionem competere.

In his autem dispositionibus, quinque erant puncti, seu inspectiones, primò scilicet, an dicta transactio restricta esset ad sola feuda, eorumque successione, vel etiam comprehenderet bona alodialia in eisdem feudis existentia, an impediret quatenus hæc etiam comprehenderentur, an impediret Episcopum transigentem, quin ad reliqua Fulvii fratris, & debitoris bona extra dicta feuda existentia agere posset, hæc re regressu, quin dictorum bonorum possessores habere possent ad illa existentia in feudis, & per Camera non possessa, tertio, an prædica & bona intra dictorum feudorum fines existentia, censenda essent feudalia vel alodialia; quarto, an ad huc duraret post mortem Fulvii, & devolutionem feudi obligatio dictæ annuæ præstationis; & quinto demum, an ejusdem Fulvii creditoribus jus aliquod agendi, vel excipiendi competere contra Episcopum actorem in vim Bullæ baronum pro cur. 20. mil. quos hic occasione dicti feudi per Fulvium baronem possessi à Camera habuerat: quare de singulis distinctè agendo.

Quatenus pertinet ad primam, scribentes pro Camera, & aliis reis conventis, non negabant regulam, quam ego, & ceteri pro actore scribentes deducebam, ut transactio nisi censetur solum super rebus in litem deductis, ad quas restringitur, ad text. in l. si de certa, C. de transact. l. i. ff. de negotiis scribentes, de quibus Greg. & adden. decis. 158. n. 3. Roman. conf. 371. late decis. 129. n. 8. par. 10. recent. ubi plures auctoritates cum verbis præcis referuntur, decis. 217. num. 19. & seq. par. 11. Penuina fideicom. de Rodulphis 14. Februarii 1656. & 26. Maji 1657. Zarata, & aliis frequentur.

Dicebant tamen eandem regulam limitari, quando verborum amplitudo accedit, cum tunc trahatur ad omnia, etiam ea, quæ sunt extra litem, non in vim transactionis, sed in vim pacti, ex collectis per eosdem adden. ad Greg. decis. 158. nu. 7. late in Romana rescissionis concordia 15. Junii 1648. Corrado, & in eadem coram eodem, & Bichio decis. 21. 219. & 282. par. 11. recent. in quibus concordantibus, unde cum in instrumento diceretur, motam esse litem super dictis castris, omnibusque bonis in eis existentibus, deindeque Episcopus contentus dicta summa scut. 20. mil. per verba nimis generalia, & estranata, cedat omnibus ejus iuribus, & præstationibus, præterintentionem quoquo modo, nec directè, nec indirectè Cameram molestare, inerebant proinde, verari in casu limitationis potius, quam regulæ.

His tamen non obstantibus, reflectendo etiam ad veritatem, credebam, quod ubi etiam dicta verborum amplitudo aliquam operationem facere posset, respectu tenentur aliorumque bonorum intra eorumdem feudorum limites existentium, in quibus cadere posset dubitatio, an essent feudalia vel alodialia, ut infra, nullatenus tamen trahi poterant ad casum, in quo Episcopus, non jure successione vel investiture, sed jure crediti agebat ad bona sine dubio libera, & alodialia sui debitoris extra dicta feuda existentia; est etenim ista qualitas ambigua voluntatis, decidenda non principaliter ex cortice, & figura verborum, & clausularum, quæ frequentius præter intentionem partium per Notarios, juxta eorum formularia concipi solent, sed spectata substantia verisimilitudinis voluntatis, metiende ex aliis facti circumstantiis, insimul, & unim ponderandis, cum consuetâ regulâ, ut singula quæ non profunt & c. totaque facti massa inspecta, potissimè vero ob assistentiam, quam habet regulâ, & resistantiam, quam habet limitatio.

Non solum enim hujusmodi restrictionem suadebat juris regulâ, de qua supra, sed clarè convincebant verba, & contextus, tam Chirographi Pontificii materna lingua juxta stylum concepti, quam etiam instrumentum in ejus executionem stipulati, in quorum utroque in proœmio, ac toto

contextu clarè dicitur eam fieri occasione præterintentionis feudi, quando autem concordia habet certam causam expressam, ita ut ista presumptionem jura, accedat etiam factum partium, tunc magis de plano intrat dicta restrictio, ad quam tanquam accessoria, & famulativa referuntur verba quantumvis ampla, & generalia, ut bene apud Merlin. decis. 17. Julii 4. 28. n. 7. & 8. par. 5. recent. Greg. decis. 158. n. 2. dicta decis. 217. num. 18. cum seq. 11. & admittitur ad decis. 282. num. 18. & 19. eod. p. 11. ubi firmo comprehenditionem aliorum, quæ in lite non erant, proceditur cum hac distinctione.

Clariùs attendis aliis circumstantiis, illa præsertim, quod in bonis liberis, & alodialibus feudatarij defuncti, neuter transigentium jus succedendi habebat, vel aliàs pertinentium jure proprio habere poterat, non quidem Episcopus, qui tanquam frater nullum jus succedendi habebat fratris relinquendi solum, cui deinde in pupillari ætate defuncto, propria mater, non autem patris successerat, minùque Camera, aliam non generis personam, nisi illam domini directi reassumens feudum tanquam devolutum per lineam finitam, unde nullum jus, nec quidem imaginabile habebat in alodialibus feudatarij defuncti, quæ circa injustitiam, non præsumendam, occupari & detineri non poterat, ut præterea nullatenus cadebat terminus transactionis, tum quia hæc non datur, nisi data probabili dubietate, non autem in claris, ad text. in l. i. ff. de transact. cum ibi committitur notariis decis. 333. n. 5. p. 2. recent. tum etiam quia quilibet transigentium, id quod ex transactione obtinet, non dicitur obtinere ab altero, sed jure suo primo, ita per remotionem obstatu consolidato in ea minori parte, ob dubium, quod de toto ex incerto litis eventu habere poterat, Molina de primogenitura lib. 4. c. 9. n. 22. in fin. Novell. galles. 37. m. 4. decis. 206. num. 6. p. recent. Romana Casalís 18. Junii 1660. Cerro, & in aliis, ad text. in l. si pro fundo, C. de transact. ubi Bar. Castr. & ceteri, & est propositio infiro recepta, & frequens, unde etiam prius Camera in bonis alodialibus nullum penitus jus habere, dici non poterat, quod transigendo, dictam summam pecuniariam colligant dederit, ut ita conservare vult primævium jus, quod nullam habebat.

Quod clarè comprobatur, tum ex narrativa ejusdem concordia, quod scilicet Episcopus actor agnoscedo bonum jus Camera, sequè malam causam fovendo, libenter dicta modica recognitione contentus liti cedebat; quod verificabile non erat, nisi in successione feudali, cum in alodialibus indubitatum esset malum, quinimò nullum jus Camera; tum etiam ex quantitate pretii, ex quo maximum, & efficax argumentum valoris contrahentium resultat, Alex. conf. 26. num. 5. lib. 4. Greg. d. 126. num. 9. Baratt. d. 471. n. 4. Rojas d. 352. num. 8. & 9. Cum enim feudum importaret annum redditum scutorum circiter 8. mill. atque actor esset in ætate annorum 48. unde juxta computationem text. in l. hereditatum, ff. ad l. falcid. jus ejus vite æstimandum per annum 11. importari. scut. circiter 90. mill. modica etiam recompensâ fuit illa scutorum 20. mill. ad solam successione feudalem proinde referribilis, nullatenus verò ad remissionem bonorum, quæ dicebantur alodialia, cum quadam specie obligationis evictionis, ita & taliter, quod prohibitus esset exercere ejus jura crediti contra reliqua bona feudatarij defuncti adversus creditores posteriores, qui regressum habere possent ad dicta bona libera intra fines feudali existentia, cum istius remissionis pretium, præsumendo etiam ad dicta præsentione successione, adquiret, ac excederet summam prædictam, unde præterea ex præmissis omnibus insimul junctis, omnimò improbabile dicebam, hujusmodi transactionem extendi debere ultra causam expressam successione feudali.

Verum ubi etiam (aggreddendo secundum punctum,) amplitudo verborum hujusmodi operationem facere posset, adhuc tamen dicebam, id percutere solum impedimentum actionum, quas directè, & immediatè ipse transigentem contra alterum transigentem ex alio jure exercere vellet super bonis, super quibus transactum est, quasi quod occasione unius litis, omnium aliarum, quæ tunc inter ipsas partes adesse poterant, si non per viam transactionis, & in hunc per viam pacti extinctionem inducere voluerint, & in his terminis, si rectè ponderentur, procedunt quotquot decisiones, & auctoritates de super habemus, ex concessis per Greg. & adden. decis. 258. & 286. & in allegat. decis. 21. num. 4. 219. & 282. par. 11. ac in aliis nullatenus verò resulat, quod transigens, ita remissè censeretur jura sibi competentia contra tertium omnimò independentem ab altero transigente,

te, ex eo quod alij tertij creditores possint aliquas molestias inferre alteri transigenti ex causa diversâ ab ea, super qua transactum est, cum hoc nullum jure, vel rationis fomentum habere videretur, potissimè ubi remittente non concurrat aliqua particularis ratio agnationis vel affectionis, ob quam censetur, jure pacti implicite donationis, voluisse extra transactionem alia jura remittere, ut bene advertitur in dictis decisionibus 212. 19. & 282. p. 11.

Dicebam scribentes pro Camera, & bene, quod cum incertum esset, an ista controversia prædica, & bona intra feudi fines existentia, essent feudalia, ut ipsa Camera prætendebat, vel alodialia, ut ex parte heredum, vel creditorum feudatarij defuncti præterintentionem, idcirco tanquam in casu dubio, in quo litis materia cadebat, rectè intrabat transactio, quæ mediante voluit Camera cum amplitudine verborum, complectentium tam feudum, quam bona in eo existentia, ita se reddere tutam; & bene dicebant in ordine ad tollendas molestias, quas ipsæmet transigens in ipsis bonis, alegando alodialitatem, dare posset, vel scilicet tanquam cessata renunciatione, aggregando ad propriam portionem paternæ hereditatis alodialis, vel etiam jure crediti, excitando demum questionem alodialitatis, ac impugnando feudatitatem, non eratisse casus, quoniam quoad hæc bona intra feudi fines existentia, Episcopus actor habebat se, tum quia hæc non datur, nisi data probabili dubietate, non autem in claris, ad text. in l. i. ff. de transact. cum ibi committitur notariis decis. 333. n. 5. p. 2. recent. tum etiam quia quilibet transigentium, id quod ex transactione obtinet, non dicitur obtinere ab altero, sed jure suo primo, ita per remotionem obstatu consolidato in ea minori parte, ob dubium, quod de toto ex incerto litis eventu habere poterat, Molina de primogenitura lib. 4. c. 9. n. 22. in fin. Novell. galles. 37. m. 4. decis. 206. num. 6. p. recent. Romana Casalís 18. Junii 1660. Cerro, & in aliis, ad text. in l. si pro fundo, C. de transact. ubi Bar. Castr. & ceteri, & est propositio infiro recepta, & frequens, unde etiam prius Camera in bonis alodialibus nullum penitus jus habere, dici non poterat, quod transigendo, dictam summam pecuniariam colligant dederit, ut ita conservare vult primævium jus, quod nullam habebat.

Hinc proinde cessabat necessitas assumendi tertium punctum super qualitate hujusmodi bonorum, an scilicet censenda essent feudalia, vel alodialia, nihilominus, ut ex parte actoris abundaretur in cautelis, atque ita reis conventis tolleretur fomentum resultans ab assistentia Camere, idcirco, Ego præsertim, ut desiderante dicto Episcopo actore, istius puncti defensionem assumendo, cum sensu etiam veritatis, dicebam probabilius videri hujusmodi bona, feudalia potius quam alodialia censenda esse, reassumendo siquidem compendiosè plurimum casuum distinctionem in hujusmodi questionem cadentem latius deductam in Clomacen. aliàs Clomacen. Vallium hoc eod. tit. restringendo questionem ad casum prædictum, de quo propriè agunt Olfensis, & ceteri Assic. in c. 1. de contr. inter. ma. scilicet num. 19. cum seq. qui reputatur in materia magister, ac etiam decis. 267. cum quo ceteri pertransierunt.

Quando dubitatur, an omnia prædica, & bona intra fines, & territorij feudi existentia, etiam per incolas, aliosque privatos possessa, censentur feudalia, quod frequentius disputari solet inter ipsum Feudatarium, & Vassallos, seu habentur in Hyantinna hoc eod. tit. tunc communis reitorum est, ut attendatur natura omnium aliorum prædiorum, & bonorum totius territorij, vel illius Contradæ majoris partis, in qua sita sunt bona controversa, vel saltem eum ex deductis per Rotam apud Mant. i. c. decis. 17. 23. & 97. nature, & consistere (ut feudales dicunt,) unum manserit, totumque esse domini Principis, vel cui ipse conhabere dicerentur jure perpetuæ Coloniz, ac domini subter alteri, ut ex eisdem decisionibus patet, ita etiam si agatur de prædici, & bonis possessis per privatos, in quibus regulariter alius titulus non intrat, nisi ille alodialitatis, adhuc censentur de perpetuè feudi; multò magis ita di-

cendum erat in ipso Feudatario, in quo, ubi præsertim non agitur de bonis ex privata industria ad eum factum reductis, ut sunt, domus, vineæ, molendina, oliveta, pomaria, & similia, sed agitur de bonis campeltribus, adhuc perseverantibus in primavo statu nature, omnimò probabilius videretur, censeri de pertinentiis feudi, quod ex frequentius contingentibus non consistit in solo jure territoriali, & jurisdictionali, sed etiam in bonis, & prædiciis, tanquam feudi dote, ex qua feudatarius congruum subsistentionem habere valeat, ac etiam in domini directi occurrentiis, servitiis, & auxiliis præstare, ex deductis in dicta Clomacen. quidquid generaliter, & indefinitè, non multum discussa materia, sequendo simpliciter antiquas decisiones in Asten. feudi coram Bubalo firmare consueverit Rota apud Duran. decis. 28. ac in aliis deductis in eadem Clomacen.

Et nihilominus, ut in eadem Clomacen. habetur, ex autoritate ejusdem Rotæ decis. 164. num. 32. cum seq. par. 6. recent. ac aliorum, de quibus Bellon. jun. conf. 44. Menoch. Surd. Rovit. & ceteri, de quibus ibi, hujusmodi questio, utpotè facti potius, quam juris, intrat in casu merè ambiguo, secus autem ubi unius, vel alterius qualitatibus presumptiones, & indicia concurrunt, & quæ plura in hac facti specie urgebant, primò scilicet, dicta qualitas, seu natura generalis omnium aliorum bonorum, secundo quod in investitura diceretur cum agris, & bonis, ut ponderatur decis. 120. & 164. par. 6. recent. licet enim ista sit conjectura satis vaga, & debilis, cum hujusmodi verba provenire soleant à consueta formula investiturarum, ut ponderatur in dicta Clomacen. & nihilominus juncta cum aliis, ex regula, ut singula quæ non profunt & c. adhuc videtur aliquid considerationis.

Tertio, quia solus primogenitus in eis successit absque participatione Fabilis tertio geniti, in quo non urgebat consideratio ingressus in Religionem, & renunciationis, quæ militabat in isto actore secundogenito.

Quarto fortiter, quod in inventario bonorum hæreditariorum Afcanii communis patentis, diligenter descripta essent omnia prædica, aliisque bona in territorio Penuino, aliisque locis, utpotè pertinentia ad hæreditatem alodialitem omnibus filiis communem, nihil verò descriptum esse de hujusmodi tenentis, & bonis controversis intra feudi finem existentibus.

Quinto, quia neque mater & hæres pupilli ex feudatario superstitis, neque ejusdem feudatarij creditores, qui discooperiti remanserant, aliquid tam longo temporis spatio motivaverant super hujusmodi bonis tanquam alodialibus.

Et sexto demum, stante prohibitione ex statutis Penuinis resultantem, ne cives præsertim nobiles Penuini, bona & prædica in hujusmodi castris acquirere possent, quia nisi constiteret dispensatione, possessio potius referenda est ad titulum feudi validum, & legitimum, de quo constat, ad text. in l. 2. C. de acquir. pass. cum ibi notat. Baratt. ad decis. 614. & passim.

Difficultatem faciebant plures privatæ acquisitionis factæ per dictum Diomedem Seniore primum feudi acquirentem à diversis privatis possessioribus, licet enim ego scribens in causam dicerem, quod dictæ acquisitiones referende potius venirent ad feudi reintegrationem, ejusque reductionem ad primæviam unitatem, juxta ea, quæ in proposito acquisitionum ex titulis privatis à feudatario factarum habentur in eadem Clomacen. Vallium ex deductis per Rolent. c. 5. concl. 64. num. 4. & c. 10. concl. 44. Rovit. conf. 101. lib. 2. num. 32. & aliis nihilominus, reflectendo ad veritatem, satis dubitabam de motivo, quoniam in hac facti specie non urgebat ratio militans in dicta Clomacen. quod scilicet alienationes, vel concessiones privatis fieri poterint antiquo tempore per eundem feudatarium, vel ejus majores, ita ut novæ acquisitiones, potius speciem recuperationis, ac debite restitutionis suæ unitati importarent, cum agerent de novo acquirentem in ipam feudi acquisitionem istas etiam faciente, & fortis ob nimis restrictam, ac brevem investituram ad duas tantum generationes, unde inverisimile videbatur, quod bona aliàs libera, & ad quocumque transmissibilia, pro eorum æquivalenti pretio dictus Diomedes acquirere voluerit subiecta tam facilè & brevi devolutioni, nil obstante dicta generali natura hujusmodi bonorum jure perpetuæ Coloniz, seu domini subalterni, quoniam non implicat eundem feudatarium duplicem diversam personam representantem, unam feudatarij, alteram privati, ex hac secunda persona possidere posse bona intra feudum, eodem

